

helios ensemble

o.l.v. Wolfgang Lange

16 zangers, blaaskwintet, strijkkwartet, harp, bandoneon, slagwerk

trajectoire Daan Manneke

regie: Wim Arts

www.heliosensemble.nl

zo 18 november 20.00 uur Den Bosch, Jheronimus Bosch Art Centre
November Music Festival

za 1 december 14.00 uur Amsterdam, Noorderkerk

za 8 december 20.15 uur Delft, Oude Kerk

zo 16 december 15.30 uur Middelburg, Zeeuwse Concertzaal

VSBfonds, Fonds Amateur en Podiumkunsten, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Fonds voor de Scheppende Toonkunst,
Bram - Organisatie voor muziek in Brabant, Stichting John Kasander, M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
Van den Berch van Heemstede Stichting, Stichting Fonds voor de Geld- en Effectenhandel

helios ensemble

Trajectoire

een Grand Motet door Daan Manneke

Een grote ruimte, eeuwenoud of splinternieuw, sommige plekken donker, andere licht, zangers en instrumentalisten komen op, musiceren, verwijderen zich, klank en zicht veranderen voortdurend ...

Het Helios Ensemble o.l.v. Wolfgang Lange brengt met Trajectoire een nieuwe productie onder regie van Wim Arts.

De componist Daan Manneke modelleert de vijf delen van zijn Opus Magnum rond vijf oermaterialen: hout, vellen, metalen, stenen en glas. Hij gebruikt daarbij teksten van o.a. Blake, Jung, Pascal, Rilke, Vroman, Gezelle en uit Het Geheime Boek van Johannes.

Houdt de draaikolk van oude en nieuwe gedachten de mens gevangen of leidt hij naar een nieuwe weg?

Daan Manneke over **Trajectoire** (Breda, februari 2007)

Ik ben opgegroeid in een streng orthodox-protestants klimaat met een duidelijk mystieke inslag. Kennismaking met de Vlaamse priester-mysticus Guido Gezelle is van groot belang. Daarnaast dagelijkse lezing van de Bijbel in de Statenvertaling.

Het toonzetten van psalmen in zeer verschillende talen en vertalingen is een belangrijk onderdeel van mijn compositorische activiteiten. – Een recensent noemde mij de 'Sweelinck van de 20e eeuw'. – Een levenslange belangstelling voor spiritualiteit.

Als componist neig ik sterk naar een hoge mate van constructie en abstractie. Niet de romantische houding van de 'hoogst individuele uiting', maar veeleer een universele verbondenheid met het rituele, het monumentale en het bovenpersoonlijke. Daarmee staat mijn oeuvre in een grote Joods-Christelijke traditie. Ruimtelijkheid en vocaliteit zijn de belangrijkste elementen. Metaforen als: naderen-verdwijnen; clair-obscur, ademen, gesloten-open zijn belangrijke trefwoorden.

Het verzoek van het Helios Ensemble een werk te componeren met gebruik van gnostieke teksten heb ik graag aanvaard. De teksten zijn ten dele aangedragen door de vakmensen op dit terrein: Jacob Slavenburg en Willem Glaudemans. Zij bezorgden de teksten van het Geheime Johannes boek, William Blake, Jung, Pascal en Teilhard de Chardin. Daarnaast koos ik enkele commentaarteksten: Rilke, Vroman, Gezelle en Lucebert. Tenslotte een klein, beschouwend gedicht dat ik gebeiteld vond in de muur van het Archeologisch Museum van Mexico: "Al menos flores, al menos cantos".

De vorm van de compositie is gebaseerd op een genre dat voorkomt in de Franse hoogbarok: het z.g.n. Grand Motet. Dit is een grootschalige compositie bestaand uit verschillende soorten muziek: monumentaal <> kamermuziekachtig.

Mijn Grand Motet, Trajectoire getiteld, bestaat uit vijf delen. Deze delen worden gevormd door het slagwerk dat in de vorm van een oeroud symbool – het pentagram – staat opgesteld. Deze vijf grote delen worden bepaald door vijf slagwerkmaterialen: hout, vellen, metalen, stenen/zand en glas.

De mise-en-scène is in alle delen anders. De zangers en sommige instrumentalisten doorlopen de ruimte, waardoor het visuele en akoestische beeld voortdurend verandert, tot ten slotte het hele 'traject' zal zijn afgelegd.

Mijn leraar Ton de Leeuw (1926-1996) zei destijds over mijn muziek:
" (...) alsof de componist voor een denkbeeldig theater schrijft (...)".

In de laatste 15 jaar schreef ik een aantal zeer monumentale composities: Plenum, Mundus, Forum, Van tijd tot tijd, Stabat Mater.

Ik beschouw de compositie 'Trajectoire/Grand Motet' als mijn Opus Magnum: een zeer groot werk van ca. 75 minuten.

 Daan Manneke

P.S. Intussen is mijn samenwerking met het Helios Ensemble zeer vruchtbaar en werkzaam gebleken. In de afgelopen maand (januari 2007) heeft het ensemble met zeer veel succes en grote affiniteit mijn 'Cantique de Pascal' uitgevoerd. Het is een zeer professioneel, jong ensemble met een grote betrokkenheid rondom de muziek en de intrinsieke theatraliteit. Ook de samenwerking met de regisseur Wim Arts is uiterst vruchtbaar gebleken. Het zal duidelijk zijn dat deze samenwerking nu met grote wederzijdse interesse vervolgd wordt.

Daan Manneke

Daan Manneke begon zijn professionele muziekstudie aan het Brabants Conservatorium te Tilburg (1963-1967): orgel bij Huub Houët en Louis Toebosch, compositie bij Jan van Dijk. Hij vervolgde zijn orgelstudie bij Kamiel D'Hooghe in Brugge en Brussel en compositie bij Ton de Leeuw in Amsterdam. Deze laatste studie werd afgerond met de Prijs voor compositie.

Sinds 1972 is Daan Manneke verbonden aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam. Eerst als docent improvisatie en analyse van de 20ste-eeuwse muziek, en sinds 1986 als docent hoofdvak compositie.

Daan Manneke is oprichter (in 1976) en dirigent van het kamerkoor Cappella Breda. Zijn werken zijn meestal in opdracht geschreven en worden regelmatig uitgevoerd door gerenommeerde gezelschappen in binnen- en buitenland. In 2007 schrijft hij voor het Helios een grand motet: een groot werk voor solist en koor (SATB) en ensemble (strijkkwartet, blaaskwintet, bandoneon, harp en slagwerk).

Naast diverse artikelen in verschillende muziektijdschriften schreef hij in 1977 het Werkboek voor improvisatie en groepscompositie (Amsterdam: Annie Bank, 1978). In 1998 schreef Heino Vergouwen de scriptie Offertoire sur les grands jeux, een analyse van Daan Manneke's orgelwerken (Rijksuniversiteit Utrecht). In 1999 verscheen bij Donemus een brochure over Daan Manneke, geschreven door Gerard van der Leeuw (ISBN 90-74560-37-7).

Manneke's werken ontvingen verscheidene prijzen, onder andere:
1967: Prijs voor jonge Zeeuwse kunstenaars van de Provincie Zeeland
1977: Fonteyn-Tuynhoutprijs voor Three Times
1980: Hilvarenbeekse Muziekprijs voor Pneoo
1985: Tilburgse compositieprijs voor Er vallen stukken
1999: Cultuurprijs van de Provincie Noord Brabant

Foto: Marco Borggreve

Wolfgang Lange

Wolfgang Lange - artistiek leider, dirigent en mede-oprichter van het Helios Ensemble - studeerde hobo bij Han de Vries, Gerhard Turetschek (Wenen) en Christian Schneider (Keulen).

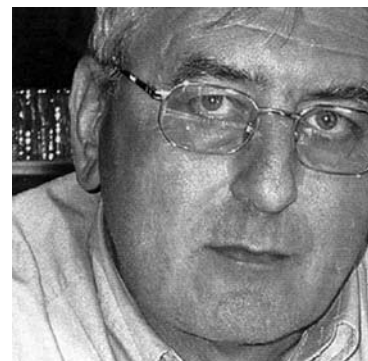
Wolfgang Lange studeerde koördirectie bij Barend Schuurman aan de Hogeschool voor Muziek te Rotterdam en vervolgens aan de Hogeschool voor Muziek te Tilburg voor de 'Tweede Fase'. In 2003 behaalde hij zijn 'Master's Degree'. Hij volgde lessen orkestdirectie bij o.a. Julius Kalmar aan het Hans Swarowsky Instituut te Milaan.

Met het Helios Ensemble en Helios Kamerkoor dit gezelschap realiseerde Wolfgang Lange reeds verschillende producties en cd-opnames. In januari 2007 voerde hij met het Helios de wereldpremière uit van 'Als je weet waar ik ben zoek me dan' van Gábor Tarján en van Daan Mannekes 'Cantique de Pascal' in een nieuwe, door Bart Visman geïnstrumenteerde versie, 'Double'. Daan Manneke componeerde **Trajectoire** in zijn opdracht voor het Helios.

Wolfgang Lange is dirigent van het Helios Kamerkoor, het Utrechts Kamerkoor, het Waterlands Kamerkoor (Purmerend), Lingua Musica (Leiden), het Eindhovens Kamerkoor en het Luna Kamerkoor. Hij is leerling zang bij Ronald Klekamp en studeerde zang aan het Stedelijk Conservatorium te Hasselt (B) bij Robert Luts. Als projectzanger was Wolfgang Lange verbonden aan het professionele kamerkoor Studium Chorale o.l.v. Hans Leenders en de Bach-Academie o.l.v. Philippe Herreweghe.

Foto: Albert Roosenburg

Wim Arts

Wim Arts is werkzaam als theaterdocent aan de Fontys Hogeschool voor de Kunsten Tilburg (Dansacademie en Conservatorium).

Hij is bijzonder geïnteresseerd in de relatie taal/gesproken woord - muziek. Hij regisseerde diverse (muziek)theaterproducties, en nam daaraan soms ook zelf deel. Zijn samenwerking met Daan Manneke leidde tot de realisatie van enkele muziek- en poëzieprojecten, o.m. de kameropera 'Lanckohr' en programma's rond teksten van Jacques Hamelink.

Recente producties: participatie in de muziektheaterproductie "Babel" en deelname aan

Mauricio Kagel's Acustica (met Arnold Marinissen). Hij zet zijn stem in als presentator/aankondiger op uiteenlopende terreinen, van voetbalstadions tot de publieke omroep.

Helios Ensemble en Helios Kamerkoor

Het Helios Ensemble is in 1991 opgericht door de hoboïst Wolfgang Lange en de fluitiste Judith Glasbeek. Het ensemble beheerst een breed repertoire van barokmuziek tot hedendaagse werken. De bezetting is flexibel: van trio tot (kamer)orkest. Helios initieert eigen producties, maar treedt ook op als begeleidingsorkest bij het uitvoeren van o.a. oratoria.

Sinds 2005 is het Helios Ensemble uitgebreid met een eigen vocaal ensemble: het Helios Kamerkoor. Beide ensembles bestaan uit professionele musici, die in concerten ook solistisch worden uitgedaagd. Gezamenlijk hebben ze zich voor de volgende opdracht gesteld:

Helios maakt producties waarin muziek gecombineerd wordt met andere kunstdisciplines;

Helios legt in zijn programmering een link tussen modern idioom en traditie. Een kruisbestuiving tussen oud en nieuw, waarin humor en ernst, speelsheid en speelbaarheid de brug slaan tussen hedendaagse componisten en oude meesters;

Helios wil met zijn opdrachten aan componisten vooral koormuziek in combinatie met instrumentale muziek een impuls geven. Doel daarvan is het rijke koorrepertoire uit te breiden met werken die ook voor de vele koren die Nederland telt, zingbaar zijn;

Helios wil een breed publiek laten genieten van muziek van alle tijden, waarbij kwaliteit en eigenheid voorop staan;

Helios wil de dramatische mogelijkheden van de muziekwerken die het uitvoert zo veel mogelijk benutten: zowel in ruimte als in dramatische expressie. Concerten van Helios zijn niet statisch – de inzet van theatrale middelen geven een extra dimensie aan de uitgevoerde muziek.

Begin 2007 realiseerde Helios de productie 'Als je weet waar ik ben zoek me dan' – een toonzetting door Gábor Tarján van een aantal gedichten van Lucebert, en een nieuwe instrumentatie door Bart Visman van Daan Mannekes 'Cantique de Pascal/Double'.

Het idee dat het Helios voor ogen staat met deze en komende 'opdrachtproducties' is om componisten in hun eigen, hedendaagse stijl te laten schrijven en daarbij een duidelijk verband te leggen met toondichters uit het verleden die hen na aan het hart liggen. Zo verweeft Manneke zijn muzikale taal met het zestiende-eeuwse idioom van het 'grand motet', zal Bart Visman voor een latere productie een ode brengen aan Poulenc en zal de Engelse componist Paul Ayres een stuk schrijven dat verwijst naar Purcell. Oud wordt nieuw, nieuw wortelt in oud – dat wil het Helios laten horen en beleven.

Musici en zangers Trajectoire

Marijn Simons *viool*

Saskia Otto *viool*

Hyke Bandsma *altviool*

Joris van Haaften *cello*

Judith Glasbeek *fluit*

Monique Kamphuis *hobo*

Michel Marang *klarinet*

Jonathan Reeder *fagot*

Pablo Ruiz Henaro *bastrombone*

Anne Marieke Meij *harp*

Santiago Cimadevilla *bandoneon*

Bart de Vrees *slagwerk*

Bauwien van de Meer *sopraan (solo)*

Maria voor 't Hekke *sopraan*

Annemieke Kok *sopraan*

Nienke Otten *sopraan*

Christa Bornhijm *alt*

Taru Huotari *alt*

Cecile Roovers *alt*

Ellen Smit *alt*

Henri Bakker *tenor*

Roy Mahendratha *tenor*

Marcel de Ridder *tenor*

Ard Verkerke *tenor*

Robert-Jan Agricola *bas*

Johan Lippens *bas*

Joost Schouten *bas*

Joost van Tongeren *bas*

Indeling Trajectoire

DEEL I *hout*

- 1 Tuning
- 2 Recit I
- 3 Motet à 8

Het geheime Boek van Johannes
uit: Leçon des ténébrès
Du Dunkelheit, Rainer Maria Rilke

DEEL II *vellen*

- 1 Toccata
- 2 Unisono
- 3 Concerto per violino
- 4 Stretto
- 5 Motet à 8

uit: Marriage of Heaven and Hell, William Blake
Without contraries is no progression
solist: Marijn Simons

uit: Pensées, Blaise Pascal
Que dois-je faire?
Terzijde, Aria voor een Diva, Lucebert
solist: Bauwien van der Meer

DEEL III *metalen*

- 1 Recit II
- 2 Motet à 5
- 3 Pater Noster à 8
- 4 BWV 636
- 5 Silenzio

Concert rituel
uit: Septem Sermons ad Mortuos, Carl Jung
Der Mensch ist ein Thor
Passacaglia
uit: Psalm, Leo Vroman
But, System, where do I belong?

Vater unser im Himmelreich
Orgelbüchlein J.S. Bach

DEEL IV *stenen*

- 1 ARC/Double
- 2 A madrigal à 4
(cori spezzati)
- 3 Quasi una fantasia à 3
(2004)

voor strijkkwartet en slagwerk (stenen)
Adoro te, Guido Gezelle

DEEL V *glas*

- 1 Recit III
- 2 Canto Lontano

Louange/Offertoire sur les Grands Jeux
uit: Hymne à la matière, Teilhard de Chardin
Bénie sois-tu
Al menos flores, al menos cantos
Mexico, 16e eeuw

Teksten Trajectoire

I. Geheime boek van Johannes

6. De Eenheid (is soeverein), daarboven heerst (niets). (Hij is de ware God en Vader) van het Al, (de Onzichtbare), die boven (het Al is die in) onvergankelijkheid verkeert en woont (in het zuivere licht), dat (geen ogen) kunnen aanschouwen.

7. Hij (is de) onzichtbare (Geest). Men mag Hem zich niet als een god of iets dergelijks (voorstellen) want Hij is grootser dan goeden, omdat er boven Hem niets bestaat. Niemand is heer (over Hem, want Hij vestigt) Zichzelf, Hij is (eeuwig) en heeft (niets) nodig, want Hij is volkomen volmaaktheid. (Hem ontbreekt niets), dat Hem zou kunnen vervolmaken, omdat Hij steeds volmaakt is. Hij is (het licht).

Hij is (onbegrensbaar), want Hem ging niemand (vooraf) die Hem kan begrenzen Hij is onbepaald, want Hem ging niemand vooraf (die Hem kan bepalen. Hij is) onmetelijk, want er is niemand (vóór Hem) die Hem kan (meten). Hij is (onzichtbaar), want niemand (heeft) Hem gezien. (Hij is eeuwig), want Hij (bestaat) in eeuwigheid. Hij is (onbeschrijflijk, want) het is niemand gelukt (Hem) te beschrijven. Hij is onnoembaar, (want) het is niemand gelukt (Hem) te beschrijven. Hij is onnoembaar, (want niemand is Hem voorafgegaan) om (Hem) naam te geven.

8. Hij is het (onmetelijke licht), zuiver, heilig (en rein). Hij is onuitsprekelijk, (volmaakt in) onvergankelijkheid. Hij is (niet) voleindigd, noch zalig, noch goddelijk, maar overstijgt dit alles verre. Hij is noch lichamelijk, (noch) onlichamelijk. Hij is groot (noch) klein. (Over Hem is het onmogelijk te beantwoorden) "Wat is zijn kwantiteit?" of "Wat (is zijn kwaliteit?)" want niemand kan (Hem kennen). In niets gelijkt Hij op (andere) wezens, want Hij is ze verre superieur, (niet) dat Hij (eenvoudigweg) superieur is, maar dat zijn wezen op zichzelf (geen deel heeft aan eonen) en tijden. Wie (namelijk deelheeft aan de eonen) is daartoe tevoren (door een ander)

gereedgemaakt. Hem echter (is geen) tijd toegemeten, want Hij ontvangt (niets van anderen), zo iets zou immer een leen zijn. Want Hij die (alle) anderen voorafgaat mist niets wat Hij (van hen) zou kunnen ontvangen. Zij zijn het (veeleer) die verwachtingsvol (opzien naar) Zijn (louterend) licht.

9. Want Hij is grootheid, onmetelijke zuiverheid, eeuwigheid, (schenker van eeuwigheden), leven, dat (leven) schenkt, (gelukzaligheid), die gelukzaligheid schenkt, (kennis), die kennis verschaft, goedheid, (die) goedheid schenkt,) ontferming, (die) ontferming en redding (biedt), genade, die genadig is, (niet) omdat Hij (dit alles voor zichzelf) bezit, maar omdat Hij het in onmetelijk, onvatbaar (licht) uitdeelt. (*Slavenburg/Glaudemans De Nag Hammadi-Geschriften, p. 219-221*)

Du Dunkelheit, aus der ich stamme ich liebe dich mehr als die Flamme, welche die Welt begrenzt indem sie glänzt für irgendeinen Kreis, aus dem heraus kein Wesen von ihr weiss. *R.M. Rilke (1875-1926)*

Without Contraries is no progression. Attraction and Repulsion, Reason and Energy, Love and Hate, are necessary to Human existence. From the contraries spring what the religions call Good & Evil. Good is the passive that obeys Reason Evil is the active springing from Energy. Good is Heaven. Evil is Hell. *William Blake (1757-1827)*

II. Que dois-je faire ?
Je ne vois qu'obscurités.
Quand je considère la petite durée de ma vie,
absorbée dans l'éternité précédente et suivante,
abîmée dans l'infinie immensité des espaces,
que j'ignore et qui m'ignorent,
Je m'effraye
Qui m'y a mis?
Blaise Pascal: Pensées

Zij gaat welsprekend in het licht staan in een aria stralend
haar armen klimmen als ibishalsen
in een aria stralend
haar irisspiegels springen
in een aria stralend

onder wolken vogels varen
onder golven vliegen vissen
maar daartussen rust de visser
golven worden hoge wolken
wolken worden hoge golven
maar intussen rust de visser
Lucebert

Terzijde?
zij draagt het licht van geluid
zij draagt het geluid van licht
het sluipt de oren uit
het sluit zich binnen de mond in
ze huppelt als een heldere schimpet
ze applaudisseert als een schijnwerper
de radio scherpt haar ogen
de fotoos werpen een glimlach
de zomerdag zijn zandtaart
de winternacht zijn ijsbaan
Lucebert

Der Mensch ist ein Thor, durch das
Ihr aus der Aussenwelt der Götter,
Dämonen und Seelen, eintretet in die
Innenwelt,
Aus der grösseren Welt
in die kleinere Welt.
Klein und nichtig ist der Mensch,
schon habt Ihr ihm im Rücken,
und wiederum seid Ihr im
unendlichen Raume, in der kleineren,
oder inneren Unendlichkeit
In unermesslicher Entfernung steht
ein einroter Stern im Zenith
Dieser Stern ist der Gott und das Ziel des
Menschen.
Jung: VIIe preek uit: septem sermones ad Mortuos

III. But, System! Where do I belong?
The pull of Earth remains too strong
For What came anchoring off-shore
In darkness to attract me more,
and slow but fast Your stars revolve
connecting points no line can solve.
The closer that I now must be
the more Your calls are baffling me.

Your voice rebounds above, beneath,
Wherever it is Thee I breathe,
resounds in halls of every cell
wherein the truth lives that I spell

yet leaves me homeless and remote
from what I thought of Thee or wrote.
If I could praise Thee where You are
travelling from all things far

I'd pray Thee to pretend my dust
may mate with Yours in matching lust.
Leo Vroman- 14 psalms.

Onze vader (Aramees)
Avoen debasjmaí
Nétkadasj sjmach
Tètè malkoetách
Nèhwèh tserjanách
Aikaná debasjmaí
Av barha
Hawlan lachma de soenkanán ja'omana
Wasjoklán chobéen
Wachtahéen aikana dav chan
sjvakkán lechájawéen,
Wèlá tachtán le nesjoená:
èla patsán min biesjá
Metól dilachié malkoetá
Waháila watèsjboechtá
Lahlam alimien
Amien.

Vater unser im Himmelreich
Der du uns alle heissest gleich,
Brüder sein und dich rufen an
Und willst das Beten von uns ha'n
Gib, dass nicht bet'allein der Mund
Hilf dass es geh'aus Herzens Grund.

Pater Noster qui es in coelis,
Sanctificiter nomen tuum
Adveniat regnum tuum:
Fiat voluntas tua
Sicut in coelo et in terra.

Notre Père qui es aux cieux,
Que ton nom soit sanctifié,
Que ton règne vienne

Padre nuestro, que estas en el cielo,
Sanctificado sea tu nombre,
Venga tu reino.

Our Father who art in heaven,
Hallowed be Thy name,
Thy kingdom come, Thy will be done,
On earth as it is in heaven.

Unser Vater in dem Himmel,
Dein Name werde geheiligt,
Dein Reich komme.

IV. Adoro te
'k aanbidde u, groote God
onschrijfbaar, onbeschreven,
en onbegrijpelijk, 't en zij alleen
van U, die al dat was, dat is, dat zijn zal,
even
bekenne ik, om iets meer als enkel
schaduw
van uw groot licht te zien;
maar, zie ik niet, ik rade U
aan 't werk dat Gij gedacht, gewild hebt
en gedaan,
aan 't Godlijk speur, daar Gij
zijt in voorbijgegaan.
Guido Gezelle, 9 oktober 1896

V. Hymne a la Matière
Bénié sois-tu, âpre Matière, glèbe stérile,
dur rocher, toi qui ne cèdes qu'à la
violence, et nous forces à travailler si
nous voulons manger.
Bénié sois-tu, dangereuse Matière, mer
violente, indomptable passion, toi qui
nous dévores,
si nous ne t'enchaînons.
Bénié sois-tu, puissante Matière,
Évolution irrésistible, Réalité toujours
naissante, toi qui faisant éclater à tout
moment nos cadres, nous obliges à
poursuivre toujours plus loin
la Vérité.
Bénié sois-tu, universelle Matière,
Durée sans limites, Éther sans rivages,
- Triple abîme des étoiles, des atomes
et des générations, - toi qui débordant
et dissolvant nos étroites mesures nous
révèles les dimensions de Dieu.
Bénié sois-tu, impénétrable Matière, toi
qui, tendue partout entre nos âmes et le
Monde des Essences, nous fais languir du
désir de percer le voile sans couture des
phénomènes.
Bénié sois-tu, mortelle Matière, toi qui,
te dissociant un jour en nous, nous
introduiras, par force, au cœur même de
ce qui est.
Sans toi, Matière, sans tes attaques, sans
tes arrachements, nous vivions inertes,
stagnants, puérils, ignorants de nous-
mêmes et de Dieu.
Toi qui meurtris et toi qui pances, - toi qui
résistes et toi qui plies, -
Toi qui bouleverses et toi qui construis,-
toi qui enchaînes et toi qui libères, - Sève
de nos âmes, Main de Dieu, Chair du
Christ, Matière, je te bénis.
Teilhard de Chardin : Hymne de l'Univers

¿ Solo así he de irme?
¿ Como las flores que perecieron?
¿ Nada quedará en mi nombre?
¿ Nada de mi fama aquí en la tierra?
¡ Al menos flores, al menos cantos!
Mexico, 16e eeuw

Het Helios Ensemble wordt beheerd
door de Stichting Harmonia Mundi
p/a Deurloostraat 105-III
1078 HW AMSTERDAM
020 - 4708357 / 06 - 40143163

Wolfgang Lange, *artistiek leider*
Joan Maroufi, *zakelijk leider*
Geeske Coebergh, *productieleider*
Judith Glasbeek, *communicatie/
marketing*

info@heliosensemble.nl
www.heliosensemble.nl

Postbank 2075478
KvK 41210777

BTW-nummer 800474235 B 01